

HISTORIA DE LA PRODUCCIÓ US I CONSERVACIÓ DE LA CCEE

L'objectiu d'aquesta assignatura no es altre que el de esbrinar el per què de l'existència de la memòria escrita, i a més a més de les biblioteques.

Descobrirem quins han segut els interessos ideològics que ens han dut al naixement de la memòria escrita.

Al programa hi ha 3 temes:

- La producció de textos com s'han produït i qui son capaços de produir textos, els quals després esdevindran memòria col·lectiva i/o escrita.

Hi ha que saber que no tots son capaços de produir textos per que no tots eren capaços ni sabien llegir ni escriure, encara actualment es dona aquesta circumstància als països desenvolupats que parteixen amb una certa ventatja respecte als països no desenvolupats, per això nosaltres ens podem considerar uns privilegiats.

- Veurem les diferents formes de producció de textos que hi ha hagut desde l'antiguitat fins al renaixement.
- Analitzarem les formes d'ús dels textos, ja que no tots els textos s'han llegit de la mateixa manera, ni tots llegim els textos i els entenem de la mateixa forma.
- Avaluarem tot allò relatiu a la conservació de la memòria, el per què existeixen els arxius y les biblioteques. El que hi ha que tenir clar és que existeixen per que hi ha hagut una intencionalitat en la seua conservació, però a més a més conserven aquells papers que li interessen, eixos papers on s'està escrivint la seua memòria i no necessàriament la de tots. Segons la ideologia o la tipologia d'eixe arxiu o biblioteca guardara un tipus de documentació o d'altra segons més li convinga.

A nosaltres no ens interessarà tant saber la història de les institucions, es a dir quant naix, que te la biblioteca nacional de cataluña, qui la va fundar, etc. Sino més be el per què s'han format i sota quina ideologia, etc...

BIBLIOGRAFIA

- Escolar, Hipolito. *Historia de las bibliotecas*.
- Millares Carlo. *Introducción a la historia del libro y de las bibliotecas*

Aquests llibres estan més encaminats a la primera de les finalitats vistes avans (saber la Hª d'una institució, quant naix, quina docum. Te, etc...).

- Borges, Jorge Luis. *El libro*. Ed. Borges oral, Alianza.
- Benedetti, Mario. *El olvido esta lleno de memorias*.
- Pennac, Daniel. *Como una novela*.

Aquest llibre és el vademecum de l'assignatura. On ens diu que no se pot obligar a ningú a llegir, ni tampoc a fer-ho de la mateixa forma que ho fem nosaltres.

Vademecum: es un verb en llatí que vol dir camina amb mi, és el llibre més important per a tu el llibre que sempre portes darrere. Els metges s'han apropiat d'eixa paraula i per a ells el vademecum és un llibre que és el llistat de tots els fàrmacs que hi ha al mercat amb la seua posologia, contraindicacions, etc...

- Bradbury, Ray. *Fahrenheit 451*. Parla d'una societat ideal on els bombers en comptes d'apagar incendis cremen biblioteques amb la intenció que s'ha de ser feliç i que és la lectura la que crea

infelicitat i separa als homens pels seus ideals, etc...

Abordarem el primer problema de la memòria escrita a les societats occidentals:

- Es pot veure analitzant la història descriptiva de les institucions, algo que no interessa perquè està a tots els manuals.
- També es pot abordar desde el punt de vista de la història de com s'han descrit els llibres. P.e. El llibre de Fernandez..., on diu la història de la descripció dels llibres desde l'edat Mitja fins a l'actualitat. Açò tampoc interessarà tant.
- El que realment ens interessa, és el perquè s'han fet llibres i perquè ens interessa conservarlos. Qui llegeix? Perquè?. Aquestes preguntes podem resoldreles llegint el llibre de Daniel Pennac *Com una novel·la*.

Un llibre molt important és el de George, J. *Escritura archivo de la memoria*. És una síntesis del que ha significat la escritura en el món occidental.

Hi ha que tindre clar perquè en un moment determinat algú ha volgut vencer l'oblit, i l'escriptura ha aconseguit emmagatzemar eixa informació oral i/o intel·lectual, per això han sortit les biblioteques.

Les biblioteques, els polítics ens venen que és memòria col·lectiva, però això és una falàcia, és la memòria d'uns pocs, aquells que tenen alguna mena de interès i que el pas del temps ha esdevingut memòria col·lectiva.

Companys de viatge. Són autors que veuen de manera peculiar el naixement de la memòria escrita, el perquè existeix aquesta. Són filòsofs, filòlegs, etc.

Cardona, J. *La antropologia de la escritura*

Lledó, E. *El silencio de la escritura*

Lledó, E. *Lenguaje y memoria*

Sartre, JP. *Qué es la literatura?*. Este descobreix que és l'escriptura i el llegir per a una persona que es dedica a escriure constantment. Ens deixa clar la poca preocupació que tenen els bibliotecaris del perquè escriuen els autors i/o escriptors. *

Mckenzie, D. *La bibliografía y la sociología de los textos*. Aquest és anglès, però es traduït al castellà. *

Es important llegir el anterior llibre perquè els bibliògrafs es fixen o no analitzen sols les formes en com s'han descrit els documents (llibres) sense preguntar-se el perquè d'eixes formes de descripció, sense preguntar-se el perquè es descriu: un incunable, un document, un imprés, de diferents formes.

Barthes, R *El grado cero de la escritura, El placer del texto y El susurro del lenguaje*.

TEMA 1: LA URGENCIA Y LA FRAGILITAT DE LA MEMORIA ESCRITA.

Tenim tres textos que ens serveixen per abordar la problemàtica de partida: Qui la crea, perquè existeix i per a què es conserva la memòria?

Aquests textos ens ajudaran a pensar i meditar a propòsit de la memòria. (Pàg. 5-8). Hi ha dos grabats (s.XVIII) que procedeixen d'un llibre editat als anys 80. Aquests ens descobreixen les classes socials que estan defensant la conservació de la memòria escrita.

Finalment, hi ha dos textos que ens parlen del procés de generació i conservació d'una memòria, ens serviràn per a saber com es conservarà eixa memòria. Aquest és un text imprés a València en 1512, es coneix amb el nom de Aurem opus (treball daurat). Aquest conté la copia de tots els privilegis reials concedits a la ciutat de València per la Corona d'Aragó desde Jaume I fins a 1512.

Ens preguntarem, perquè els recull? Per que estàn tots els territoris, a qui pertanyen, la data, etc. Aquest llibre consisteix en una mena d'ordre d'arxiu de la ciutat o d'aquest regne, perquè recull tots els privilegis, a més a més ordenats.

Traducció: En aquest llibre està la copia cotejada dels reials privilegis i costa que existeix originalment en la sala de l'arxiu del Consell de la ciutat de València.

El primer privilegi és un, segons el qual Jaume I, es compromet a que una vegada conquerida la ciutat de València es construirà la catedral. La catedral la construí damunt de la mezquita (aniquilem una memòria i en construïm una altra).

Recapitolant, aquests tres textos primers ens descobreixen el perquè la preocupació de la memòria és molt anterior a aquesta època romana. Hi ha memòria escrita ja al tercer mil·lenni a.c. en un personatge com és Sume.

P.e. Pensem en el comentari, no sabem res d'aquest personatge, sols sabem perquè hi ha una placa on diu que ahí està aquest, nat i mort a tal any. Açò es degut a la preocupació de l'home per crear memòria i fer romandre en el temps el seu pas per aquest món. Açò no és res nou i ja passa abans en època antiga.

Per tant qualsevol recurs escrit implica la voluntat de romandre i perviure en el temps.

En plató és el moment en que naix l'escriptura filosòfica, abans no hi havia hagut.

En Roma, quan el cenat (el patrici) declarava a una persona no grata, eixien els llapideires (lapicidae) en el cillell i mortell barrant els noms dels emperadors declarats persones no grates. El que feien era borrar la memòria, perquè no estaven d'acord amb els seus ideals.

Aquesta activitat és la que es coneix com a *Damnatio memoriae* i fer mal a la memòria, es a dir, cancel·lar la memòria de la persona. Hi ha que fixar-se en la importància que té la memòria per a una societat com és la romana. Ens estàn demostrant la importància que té la memòria per a una societat.

Text I: Quan es decidia que una persona havia fet malfits i es condemnava la seua memòria, com succeïa a molts emperadors, el seu nom es cancel·lava per tot arreu, inclús els apel·latius de les carregues militars, l'espai del qual s'havia llevat la escriptura el reomplien de diverses formes, de vegades allargant el títol d'altre personatge a la mateixa inscripció. De vegades abans de llevar el nom recobrien en fang la superfície on està el nom de la persona no grata. Recoberts de fang han estat els noms de les estatuës. (*Luteti sunt tituli sanctorum*).

A més a més, d'aquest text es pot llegir a la mateixa font que: enviarem als campaments persones a que buscaren les estatuës de emperadors per a cancel·lar el nom d'aquestes mateixes, recobrin-les de fang, com sol fer-se a propòsit dels tirans.

Aquest és un text que ens mostra la importància de la memòria al llarg de la història de la cultura escrita occidental.

Text II: Hi ha un recull de cites que van de 1120 fins 1273. Tots ells procedeixen de documentació jurídica escrita en la península ibèrica entre dites dates.

Es refereix als documents que estudia la diplomàtica medieval, són textos on es plasmen negocis jurídics, tant de persones públiques com privades. Aquests paraules venen del protocolo de la part dels documets esmentats.

Veurem com el recurs o la escritura ha segut una preocupació per a vencer lo dit, i deixar memoria escrita d'això, açò ha segut una preocupació per a tots, tant a Europa com a la Península Ibèrica.

Text 7: In ... amen. Cosa raonalbe, és que totes les coses que són venudes, per tal de que no siguen oblidades s'han de confirmar per mitjà de la escritura.

Perque hi ha aquesta preocupació? Per que ha ha una propietat, es fa una venda d'un terreny i si no tenim documents que ho justifiquen en algun moment donat no podrem justificar-ho i la pedrem.

Text 5: Perque aquestes coses que es fan en el present de vegades desapareixen de la memòria a no ser que estiguen escrites, l'escriptura nuteix la memòria i llança lluny allò incommode que produeix l'oblit.

L'escriptura genera memòria y evita els problemes que se'n deriven de l'oblit. Text més important que diu que l'escriptura es generadora de memòria.

Es poden traure una serie d'idees a partir de la lectura dels textos 5 i 7. Pàg.2 i 3.

- La necessitat de la construcció d'una memòria. La manera de que la memòria perdure en el temps per mitjà de l'escriptura. La necessitat de la memòria es important per a conservar els drets sobre terres (açò és fonamental per als textos diplomàtics).
- L'escriptura és el mitjà pel que permanence la memòria en el temps.
- Front a l'escriptura que perdura en el temps, la memòria humana es fragil i cau en l'oblit, fa que la informació es perda en el temps.

Aquestes tres idees fonamentals es donen en tots els textos analitzats, son els cinc elements fonamentals per a la nostra discussió.

Text III: Ara ens transladem al s.XX, amb un text d'un escriptor xec, Milan Kundera, que descriu una realitat que es produeix com a conseqüència de l'invençió de Praga en l'any 68, per l'exercit soviètic. Açò comporta l'aniquilació d'una memòria i la suplantació per altra. Esta idea de la imposició d'una memòria que fan els inversors (que sempre destrueixen la memòria passada i la transcriben per a fonamentar una nova, la que més conve als inversors, la seva).

Deixa eixa invessió un buit en el ser de tot individu, ja que nosaltres som, constituim una determinada cultura porque tenim una certa memòria, o som resultat d'una certa memòria. La nostra identitat la debem a la nostra memòria, nosaltres no som porque habem tingut un passat (una memòria) que ens ha fet que sigam qui som i com som.

En aquest cas l'exercit invasor imposa una nova literatura, una nova geografia, destrueix la seua memòria per a imposar altra cultura i donar peu al naixement d'altra nova.

P.e. Açò, també es dona a molts llocs quan entrem a la mezquita de Cordova, ens uneix un sentiment d'opressió porque eixa mezquita que és el símbol de la cultura mora està dins d'una catedral gòtica, vegem com eixa imposició no es sols geogràfica com es veu al text. O en el cas de València que passa tot el contrari, es borra una memòria, la musulmana ficant-ne una nova, construint sobre ella (símbol islàmic) la catedral de València.

Pàg. 10–11. Hi ha que saber que València es conquerida pel Rei Jaume I en 1238 (any en que entra l'exercit

de Jaume I a València). Aquest document està datat l'any 1236, dos anys abans de la conquesta definitiva de la ciutat de València, encara no hi havia conquerit la ciutat i dos anys abans estàn desfent el símbol islàmic i substituint-ho per altre. Volen fer la catedral sobre la mezquita.

Així les pràctiques islàmiques romandran durant molt de temps, fins l'expulsió dels moriscos (perque una cultura no es pot borrar així com així, sino que es te que fer poc a poc). Però borraràn els seus símbols d'identitat ficant-se d'altres (els cristians construint iglesies), comencen a imposar una memòria diferent a la que hi havia en el moment (volen construir altra memòria, cosa que també es te que fer poc a poc, açò du molt de temps).

En tots aquestos textos vists fins ara existeixen dos elements en comú:

- La necessitat de la memòria
- L'instrument que permet generar la memòria

En el primer cas, hi ha una constant que és la que anima als éssers humans a vencer l'oblit, algo que ha estat desde sempre. Com si tinguérem una especie de por a l'oblit, a no existir, porque l'oblit implica la no existència, eixa preocupació de vencer l'oblit ha estat desde un principi, es per això que l'home va inventar l'escriptura i ens fiquem al segon nivell. Així les dos coses són dependents entre sí i estàn relacionades.

Ens adonem al mateix temps que la memoria que se'n deriva de vencer l'oblit constitueix l'identitat nostra (gracies a eixa memòria el passat som qui som ens identifiquen socialment).

L'escriptura és la que genera una memòria artificial que supera completament la memòria humana, permet la temporalitat (ja que la memoria humana es limitada i es pert en el temps).

L'escriptura és l'element artificial i il·limitat capes d'almacenar i registrar-ho tot.

Opinió: Quan ens trobem alguna cosa escrita no direm que es veritat o fals, sino que es un punt de vista, és el que pensava o li interesaba plasmar algú. Això que passa no és memòria? Sí que ho és, una de les possibles memories, un dels possibles punts de vista que esté que contrastar amb altres. Però quan no tenim altre punt de vista en la memòria més val eixe que altre, més val tindre alguna cosa de cert que res i no tindre ninguna constància del passat.

Llegir: Gimeno F. *Quemar libros... que extraño placer*

L'altre dia vegerem els tres blocs de textos que constitueixen l'objecte de la nostra reflexió de memòria el que vol es vencer l'oblit (que és al fi i al cap la no existència).

La paraula clau de la nostra reflexió és, què és la memòria?.

Segons la real academia de la lengua española Potencia del alma por medio del cual se retiene y recuerda el pasado

La memòria sens dubte és allò que ens permet recordar, que ens permet tindre present el passat.

El retall xicotet que dona a classe dona la definició de memòria segons el diccionari llatí de la facultat de teologia.

La memòria ja des d'un principi preocupava als classics.

Transcripció:

Memòria es algo per el qual l'anima repeteix aquelles coses que van passar. Per tant, la memòria és allò que ens permet recordar esdeveniments del passat.

Es pot entendre doblement, és doncs, la facultat per el qual l'anima repeteix aquelles coses

TEMA 2: PRODUIR TEXTOS

Llegir a partir de la fotocopia 2 i especialment quan s'interroga sobre el verb escriure (pàg. 148–9).

Després a partir de la pàg. 4 hi ha un dial.leg de Plató important, llegir per a explicar l'apartat dos d'aquest tema, llegir sobre tot a partir de la pàg. 471–405).

Les fotocopies a partir de la pàg. 7 serveixen per a explicar la tercera part del programa, les formes de reproduir el text entre la antigüetat i els temps moderns. Anirà desde l'antigüetat fins al renaixement (començament de l'època moderna). Pàg. 7–18. Aquí hi ha moltes imatges que mostren com es produeix el text, hi ha molts intel.lectuals reproduint textos. Pàg. 13 (circa de 1343).

Pàg. 21. Manuscrit. És un miscel.lani Juridic, aquest és de la 2ª meitat del s.XIII i es conserva a la biblioteca de l'Escorial a la sig. Z 33/14.

BAV (abreviatura de la Biblioteca Apostòlica Vaticana).

Ara el propòsit d'aquest tema 2 és com s'ha produït els textos, mostrar les formes de produir els textos desde l'antigüetat fins avui. Pel verb escriure no ha significat el mateix, per això, es important recuperar historicament les formes de produir dels textos que constitueixen la memòria escrita, els pensaments d'una col.lectivitat. però també psoar al nostre abast i descobrir front a tots nosaltres es mostrar i/o reconstruir lo que es diu el temps de l'autor, es a dir, el periode de temps que va desde la creació del text per part de l'autor i com el text aplega a nosaltres.

És l'autor el que presenta una necessitat de reflexar algo, però en eixe text i en eixe temps intervenen altres persones: tipografs, encuadernadors, etc. Que el que fan és manipular els textos.

Per tant hi ha dos objectius:

- Descobrir diacronicament les formes de produir textos
- Descobrir el temps de l'autor. Desde que l'autor el fà, fins a que el document alcança el lector, perque a partir d'eixe moment el text depen del lector que són els que l'interpreten.

Però a més, no de forma manipulada segons s'ha volgut per uns interesos.

Per a tot això, s'ha de partir de la definició del ver escriure. Seria convenient bucar aquesta paraula a diferents diccionaris, per adonar–nos que el verb escriure té una multiplicitat d'acepcions. Per exemple, escriure és fer un llistat, és crear una obra de literatura, etc.

El verb escriure suposa una multiplicitat de realitats que són diferents entre sí. Així doncs, escriure no seria més que una activitat mecànica de fixar una informació en el temps, però quan parlem de fer literatura estem fent altra realitat que no es mecànica.

Hi ha diferents acepcions fins i tot oposades, per tant, totes aquestes acepcions es poden reduir a dos:

- Escriure es fer romandre, detindre una informació transmesa per la realitat, és congelar la informació, fer–la romandre en el temps.

- Amb l'escrit raonem intel·lectualment, serveix per a la creació i reflexió intel·lectual.

L'activitat mecànica és aquella que copia els textos per fer-los romandre, no ens interessa ara perquè el que interessa és el temps de l'autor, el temps de la producció del text.

El que ens interessa és descobrir que és escriure intel·lectualment per a facilitar-nos les coses.

La millor definició d'escriure és la d'un filòsof francès Michelle Sartre. La invención de lo cotidiano fotocopia pàg. 147-149.

Ens interessa el moment en que ell es pregunta que és escriure, pàg. 148.

Bé, com podriem explicar eixa definició? L'escriure és una activitat de tipus intel·lectual, es a dir, pensar. És una activitat concreta que consisteix en construir edificis intel·lectuals, raonaments, textos de diferent natura, etc. tots els quals tenen una finalitat. Però on construeix l'intel·lectual és a un espai propi, que és una pàgina. Per exemple, un foli en blanc no ens diu res, però si el vegem ple de paraules tenim un text, un edifici intel·lectual.

Quan una pàgina està en blanc nosaltres serem qui decidirà que té que dir aquesta.

El resultat de tota la construcció és un text de qualsevol natura: un grafiti, un tractat de filosofia, un manual de matemàtiques, etc. Qui escriu no escriu per divertir-se, aquest sol vol que el text siga llegit per un conjunt d'usuaris, no ho fa per a ell mateix sino per els demés.

Un text està sempre dirigit a una col·lectivitat de lectors, però que aquests no pertanyen al temps de l'autor. Per això, qui escriu projecta la seua imatge cap al futur, no la fa sols romandre en el temps.

En aquest nivell convé distingir tres elements:

- La pàgina en blanc: que és un món sense definir, on no hi ha res, això si ho imatgem, socialment seria una societat sense organització. Això amb certa informació seria com un missatge que es vol transmetre i eixa societat per a fer-la, canvia, fer-la millor o aportar-li algo.

La pàgina en blanc és un espai on es definirà el futur d'una col·lectivitat. La pàgina en blanc és un espai sense definir, que en escriure-la estem definint el seu dominador, allò que vol l'autor i que el defineix com a tal.

- El text quan escribim en una pàgina en blanc el que fem és crear un text de la natura que siga. Per exemple, al wc. de la universitat fica basta ya de catalanisms en esta facultad, això indica la seua intencionalitat política al text, el defineix, es tracta d'una persona que està en contra de l'unitat lingüística, ens dona a conèixer part de la seua personalitat, indica que vol projectar els seus ideals a la societat.
- La projecció del text a la societat.

Qui escriu projecta la seua idea cap a la societat, creant una nova realitat o definint quina és la seua realitat. Està projectant una idea a la societat, crea una alternativa sobre allò que es dona a la societat, com és el cas de l'exemple anterior o que corrobora allò que es dona a la societat. Ú no escriu per divertir-se sino per a donar a conèixer algo, es a dir, el text que jo cree és allò que jo pense, part del meu ésser, allò que hem representa i eixos ideals meus són els que vullc reflexar per diferents motius, si ú és fà sentir és degut a certa intencionalitat, perquè vol donar a conèixer algo, ja siga una protesta, ideologia, etc.

Açò serveix per a definir allò que significa escriure i produir textos, qui ha magatzemat els papers està definint una imatge de sí mateix, està contruint un text, uns ideals que l'interessen i amb els que s'identifiquen i

el projecten cap el futur. (vol que els altres el llegeixquen, persuadir-los).

Ell compara la paraula escriure i la definició d'aquesta amb el relat L'illa del tresor de Robinson Crusoe.

El full que ens ha donat avui 2.– Producir Textos, és bibliografia sobre el tema 2.

Hi ha una llista de títols de diferents autors i tots són grans autors de la literatura que han reflexionat sobre els diferents textos que han produït.

Açò, és important per a copsar perquè escriuen ells i amb quina finalitat ho fan. Parlen sobre la seua feina d'escriure.

Llegir imprescindiblement J.P. Sartre ¿Què és la literatura? hi ha un tema a aquest llibre dedicat a que és l'escriure i el llegir.

També és important Roa Bastos El escrito y su obra, es fixa en el procés de circulació i distribució dels textos.

Ara ens endinsarem en l'apartat segon del tema 2. Utilitzarem el text de les pàg. 4–6. Fotocopies.

És un text de Plató procedent dels dial·legs en concret del Fedre, és un passatge en el que es descriu el moment de l'aparició de l'escrit i els guanys que hom obté en utilitzar-la, que és considerada com un farmac per a la memòria i la sabiduria.

Aquí es conta la invenció de l'escrit i qui l'inventa, conté els beneficis socials que tindrem per l'ús d'esta nova tecnologia. És important llegir el text de Plató per a saber que és el que obtenim utilitzant l'escrit i com la cultura occidental ha fonamentat la seua memòria en conseqüència.

- Fer un comentari del text del Fedre de Plató, esbrinar o buscar en una enciclopèdia com era l'època en que vivia Plató.

És important dir que l'escrit és l'instrument que permet crear una memòria artificial, per això, és rebutxada en aquests dial·legs.

FOTOCOPIA LLIBRE MANUSCRIT B.

Aquest colofó segueix per a il·lustrar com un text fet a l'antiguetat clàssica a circulat per diferents èpoques, i vegem com en aquest text s'ha mantingut vigent fins a 1450, es a dir, la vigència de l'escrit és per a els temps dels temps.

FOTOCOPIA 17.

El colofó d'aquest facsimil no ens diu l'any del manuscrit, però sí que ens diu el copista i gràcies a això sabem quin és l'any 1380 del s.XIV. aquest copista està jugant entre l'utilització del llatí i del grec.

EL FEDRE DE PLATÓ.

En el text el que proposa són dues maneres de saber i la contraposició d'aquestes dos mans diferents de concebre el pensament.

- El dial·leg i el món de l'oralitat
- La memòria i el món del escrit.

Estem en un moment històric on confronten dues formes diferents de concebre el coneixement:

- El dial·leg: sistema de coneixement de les societats orals
- La escritura

Plató viu al s. IV a.c. així a peu de pàg. en la nota de la pàg. 403, ens diu el 720 a.c. però el moment en el qual viu Plató és un moment en que hi ha dues formes diferents de coneixement.

Al text el deu creador de la escritura la defensa perquè diu que farà més memoriosos a la gent. L'altre diu que no, que els farà saber perquè oblidaran allò aprés, perquè sempre podran recórrer a allò escrit, per a recuperar eixos pensaments.

Eixa època s.IV a.c. és la que l'escrit fonamenta l'ensenyament de la filosofia, abans la filosofia, el saber es transmetia oralment per al dial·leg.

Al món del dial·leg y de la oralitat s'ha de estar present (emisor i receptor), per a intercanviar idees per a que et transmeten el saber, sino no pots el moment s'escapa no el pots atrapar i fer teu.

Mentre que, la escritura deixa el coneixement fixat, congelat en un element alié a l'home, a la seua memoria artificial més perdurable. Si eixe saber es deixa per escrit, jo encara que no haja de compartir eixe moment i no estiguera present en eixe dial·leg puc ser partífec del que allí es va dir.

Explicació del professor, la seua opinió:

Plató viu entre 429–347 a.c. del s. V–IV a.c. De tot el conjunt de la filosofia platònica el fedro és un dial·leg que s'escrigué en l'època que els estudiosos de la filosofia diuen de la maduresa intel·lectual entre 378–380 a.c. començament del s.IV a.c., moment en el qual va escriure: El banquet, el Fedro y La republica.

La preocupació central del dial·leg es mostrar les diferents forces que intervenen, que presionen o actuen sobre la comunicació verbal de les persones. En eixe context el fedro (i més concretament el mite de Theuth i Thamus, mostra la modernitat del pensament platònic i més l'actualitat del pensament platònic, perquè per primera vegada Plató reflexiona sobre un aspecte verbal entre la cultura occidental, que és la relació que existeix entre l'escritura i memoria).

Les societats que no tenen d'instrument els permet reflexar una memoria

D'una banda queda configurat el món de la oralitat, que el dial·leg es concibeix més la comunicació simultanea i el de l'escritura que comparteix la formació d'una memoria que no és simultanea, que es fixa en un suport alié al sistema cognostiu (memoria) de l'home i al qual es pot recórrer en qualsevol moment per a recórrer a un saber donat en altre temps.

Aquest text contraposa l'escritura amb la memoria.

L'escritura per a Plató constitueix una memoria artificial, estranya i aliena. Però la importancia és que es tracta d'una memoria artificial, per això, el seu és no fer més sabis als egipcis, perquè l'escrit és una memoria artificial (per això es farà més olvidativa) front a la memoria natural que els éssers vius es permet rememorar temps passats.

El segon tret de modernitat residueix en que per primera vegada s'ha plantejat la relació entre la vida de les paraules i la indefensió de les lletres. Perquè en l'oralitat sols es possible l'intercanvi intel·lectual quan hi ha dial·legs, per tant, el coneixement te vida i va lligat el cos, per tant, la veu significa la vida. Significa l'intercanvi d'informació, front açò, l'escrit significaria la mort perquè allunya la informació de l'ésser humà,

la transllada a un suport, un suport alié, una memoria artificial. l'escrit mata l'esperit però contràriament vivifica. Es per això que el dial.leg de Plató diu, quan tu preguntes a un text aquest no et dona una resposta, amb el text no pots establir un intercanvi, mai pots dialogar amb ell, sols ho pots fer metaforicament, però no realment si pots recuperar algo passat en canvi si l'escrit genera una memoria artificial, fa morir la informació i la transllada, no pot considerar els usuaris més sabis, al contrari eixa capacitat per recordar la perd amb l'ús de l'escrit, el que fa es que sigues memoriòs.

Per acabar s'ha de reclamar la importancia i la paradoxa entre l'associació entre l'escrit i la mort. En definitiva de l'escriptura tot el que diu Plató al seu dial.leg es pot resumir en la epístola de S. Pau, que és una paradoxa, com la societat actual ha recorregut a l'escrit per a romandre en el temps, això es paradògic, perquè l'escrit no s'ha dit que ens apropa a la mort?

És una paradoxa estranya, perquè tots acudim a eixa memoria artificial per a romandre en el temps.

Gracies a la mort de la tempralitat podem mantindre un dial.leg intemporal indefinit, en tots els textos que s'han produït en la cultura occidental, gracies a l'escrit perquè podem llegir i entrar en dial.leg metaforic amb els nostres avant-passats. (gracies a que s'allunya la informació de la vida).

Però també no havem de ser ingenus i pensar que en llegir els dial.legs de Plató ens translladem al s.IV a.c. i en tots els temps en que ha viixut Plató (en tota la vida del text). Perquè eixe text ha sigut censurat en el temps, etc.

Un text que resumeix bé tot el que hem dit és:

* Lledó, E. La época de la palabra hablada acaba en Grecia con Tucídides, que reprocha a su predecesor herodoto la búsqueda del éxito entre sus agentes. En el campo de la filosofía tiene también lugar con Aristóteles, un cambio decisivo. Platón llama a su discipulo con marcada ironia por su saber de libros anagnotés, el lector.

Per a situar-nos Tucídides (s.V a.c.), Herodot (tot just abans que aquest), Aristóteles (384-322 a.c.). si ens adonem estem en un moment que va del s.V-IV a.c. en apenes un segle s'ha produït una gran transformació, una societat deixa de ser oral i recorreix a l'escrit. Açò suposa l'enfrontament entre mestres i deixebles per la forma que tenen de concebir el saber, perquè uns feien ús de la paraula i l'oralitat per a transmetre les seues idees i altres l'escriptura.

En una societat oral la anomnesis el recorda el que fa als homes més sabis perquè tenen més memoria, són més memoriosos, mentre que quan apareix l'escriptura els homes descuiden això, perquè tenen una memoria artificial aliena a d'ells.

El que volen analitzar és com s'han format i com han romés en el temps els testimonis escrits.

El que analitzem és la forma en que una obra es llegida, que és interpretada. (açò és important per a saber la vigencia d'un text).

L'autoritat en un text clàssic va donada per un text que l'ha escrit una persona. En l'Edad Mitjana igual.

Però el que nosaltres entenem com a regim de propietat dels textos copyright apareix al s.XX, com analitzarem els textos a través de la historia? Per mitjà dels colofons que és on informà de la data de redacció del text, qui l'ha redactat, quan i com, i per qui l'ha redactat.

Per exemple, Aristotil té més de 200 obres reconegudes y diuen els clàssics que eixa obra ens aplegat avui per altres persones que s'han preocupat de fer vigent eixe text, hi ha persones que han agafat les seues idees i les han reproduït a través del temps fins que ens aplega als nostres dies, però eixe text que tenim avui front a

nosaltres no es igual al que volia trasmetre Aristotil, sino que eixos diferents autors que s'han servit del text de Aristotil l'han anat manipulant tant intencionada com desintencionadament, simplement per el pas del document d'una mà a altres o perque eixos ideals els han reproduït parcialment amb motiu de denotar certa ideologia.

Així el que intentarem esbrinar, és el perque de la vigència dels textos, el perque uns textos han aplegat fins als nostres dies i d'altres no, i amb quina finalitat s'ha fet això.

DOCUMENT 13.

És un text en llatí vulgar, és el s.XIII quan els textos agafen aquesta llengua perque abans s'utilitzava el llatí, aleshores aplega un moment en que se n'adonen que no tots coneixien el llatí i que no tots podien aplegar als textos. Aleshores s'adopta la llengua vulgar i eixe llatí va evolucionant i vulgaritzant-se.

s. XIII es el moment en que les institucions que expedien documents (cancilleria i notaris) adopten estes llengües vulgars, açò es dona prudençialment poc a poc en el temps.

Aquí hi ha un colofó d'un text que és original on ens apareix qui i perque l'ha fet, on i quan (la data).

En quan a les dades que ens aporta el colofó és que un comitent qu encarrega un llibre (el rey) li diu a un escriba (Joan de Barbastre) li faça un llibre.

DOCUMENT 14.

A partir del s.XIV hi ha un gran nombre de lectors, ja no és la gent adinerada als comitents sols els que llegien, sino que ara hi ha més gent que es dedica a la copia de textos, hi ha més textos que circulen i el comerç dels textos s'abaratia i aplega així a més gent, però es tracta de gent amb una economia bona, sobre tot burgesia adinerada. Açò és el que fa que el s.XV aparega la impremta.

Ara el comitent i el copista és la mateixa persona, jo vullc un llibre ho dic algú que m'el deixi i el copie.

El que ens diu este Barbastre és que de la mateixa forma que ell enregistra la seua feina quan copia eixe text de Francesc Eximenis quan aplega al colofó no copia el mateix sino que diu el dia i la data en que l'ha acabat de copiar, diu que l'ha fet de la seua mà i ho fa per a que la seua vida siga de bé i arribi al cel.

DOCUMENT 15.

És una traducció al català d'una obra clàssica, és un text de Cató que abans estava en llatí i ara s'ha fet en català. Són les màximes morals. Aquesta copia es dona al renaixement, una època en que se n'adonen que els textos de l'edat mitja no els aporten la veritat i com ells recerquen precisament açò, es dediquen a copiar els texts clàssics.

Aquí es veu com un llibre ens pot arribar de diferents formes, una d'elles és per mitjà de la traducció i això és una traducció, passar del llatí al català un text de Cató, açò forma part d'una manipulació del text, no segueix fidelment l'original. Això es degut a que eixe autor vol transmetre una certa ideologia. Per exemple, el de exaltar el català.

En l'humanisme el que pretenen es reviu el món anterior, els texts de l'antiguetat clàssica però ademés fidelment, filologicament els texts antics clàssics pero a més a més tal com es produïren. No els texts antics reproduïts al llarg del temps, no els texts antics traduïts per els monjos a l'edat mitjana.

Als nens els ensenyaven a llegir i a escriure en llatí clàssic, era una forma de rebujar el seu passat, venen a

Italia els autors de Constantinoble de tradició grega a treballar aquí per que hi havia una demanda.

Aleshores, a Italia se'n adonen de que no tenien els texts originals (grecs) tal i com es feren, sino una traducció dels originals en lo qual una manipulació d'aquests.

Per això, els humanistes creuen que tenien la potestat de criticar—ho tot, porque havien descobert els arrels de la seua cultura, per això l'humanisme en un primer moment cosa que s'ha oblidat en molts casos és filologia, es basa en els texts antics, i després es dona en altres aspectes: art, ciencia, etc.

El que diuen és que lo que un autor du pot variar per les copies que s'han fet de'eixe manuscrit. Antenen els humanistes que l'autor i l'obra es modificada per qui hi ha intermediaris entre l'obra original i l'obra que ha aplegat als nostres dies. A partir de l'autor de l'obra original que dona una opinió poden haver en el temps diferents autors que agafen la ideologia que els interessa d'allò que diu l'autor i omiteixen allò que no els interessa, es manipulen els texts en eixe moment de copia, pero eixe no te porque ser dolent, simplement es reflex de l'evolució d'eixa societat, dels seus pensaments i ideologies que varien en el temps i això te el reflex més immediat, els texts, però açò, que diem nosaltres eixa visió positivista no era copsada com a tal pels humanistes que veien això com a dolent, porque es falsejava la veritat i la veritat estava als clàssics, al text original.

Si bé, el colofó als texts manuscrits es diu qui ha fet el llibre, etc. als texts impresos aquests colofons adquireixen una vessant més editorial i comercial, es diuen coses que no apareixen a la portada, les característiques de l'obra, on s'ha imprés, quant va el llibre, qui l'ha editat, si hi ha il·lustracions, qui les ha fet, etc.

El proposit d'aquesta classe es analitzar materialment el procés creatiu dels texts. El que analitzarem és el moment en que l'autor crea un text per a veure aquest procés i/o moment cabdel. Veurem les fotocopies que ens ha donat i els següents texts del dossier.

Tots tres manuscrits que ens acaba de donar podem designar—los com manuscrits d'autor, són manuscrits autògrafs que reflexen l'escrit de qui ha plasmat eixe contingut ideologic que ens volen transmetre. Aquests són de moments llunyans i molt dispers en el temps.

FOTOCOPIA 1. Reprodueix una pàg. d'un manuscrit de la Biblioteca del Col·legi del Patriarca, una persona l'il regala a Joan de Ribera abans de morir. Aquest manuscrit s'ha considerat un autograf de S. Vicent Ferrer, el qual cosa ens permet datar—lo. Serà forçament d'abans de la mort de S. Vicent Ferrer 1415, començament del s.XV. els espais buits al costat de l'escriptura són escrits, hi ha notes als marges, el que palesa aquest manuscrit es que escriu manualment aquest manuscrit és l'autor intel·lectual del text.

Eixos afegitons que hi ha en les interlinies estàn fets en altre color de tinta, això revela que el que escriu en moments diferents el text. El text es va escriure tal dia i després al cap de per temps reelaborarà les seues idees i escrigué altra informació a les interlinies.

L'autor escriu i al fer això crea intel·lectualment un text, el crea agafant diferents paragrafs, troços o ideologies de la Biblia.

FOTOCOPIA 2. Es una fulla del Cancionero y romancero de ausencias de Miguel Hernandez, 1939, moment en el qual ell està a la pressó.

L'ha reproduït porque aquí és on vegem realment el procés creatiu dels poemes de Miguel Hernandez.

Quan agafem una edició d'ara tenim un text perfecte que no reprodueix totes eixes errades o tatxons que tenien com objectiu perfeccionar el text.

Això ho feu ell en un quadern escolar de format petit, que ell amb tota seguretat al estar en una cel·la de la pressó amaga a la seua butxaca. Aquí es veu tot el procés creatiu de la seua poesia, com plasma una idea i la reelabora fins deixar la idea última.

FOTOCOPIA 3. Es tracta del manuscrit de les fundacions de Santa Teresa de Jesús, és un manuscrit conservat a L'Escorial.

L'utilitzarem perquè ens mostra un altre estadi diferent de la creació documental, d'aquests dos darrers veurem que el manuscrit sobre tot de Miguel Hernandez és una bruta copia, és un text a brut, és el moment en que l'autor està pensant i construint i això es plasma al text.

Ben diferent és aquest text que no tenim els taxons de la producció del text, no és un text a brut, és com si ella haguera fet una copia ben feta del manuscrit, no hi ha taxadures, ni correccions, solament una, un afegitó en una nota marginal a l'esquerra. Pareix que ella haja copiat ex novo el seu text, perquè ella ja viu a l'època de la cultura impresa, però per a aclarir-se al donar eixe text per a publicar es fa una copia a net del seu primer text on apenes hi ha afegitons.

Però hi ha altra explicació perquè Teresa d'Àvia o Jesús, escriu al moment d'extasi o després ella vol demostrar que ella no escriu, escriu l'altre que es Deu que l'inspira, ella està donant vida a allò que li di Deu, no escriu la seua mà, no escriu ella, sino que escriu ella a partir d'allò que l'inspira Deu. Per tant, si parla Deu que es un ésser més perfecte que ella, que el que vol transmetre es un missatge clar, per això la seua escriptura es perfecta, no té taxons, si fera taxons se li podria objectar que no escriu guiada per Deu, escriu ella que elabora i reelabora els seus pensaments fins a trobar les paraules correctes, però no es te que plasmar perquè si l'inspira Deu es com si Deu li dictara i ella escrivira.

TEXT 10.

Apareix S. Jeroni escrivent el text i vegem com escriu clarament el procés d'escriure, perquè està inspirat per Deu.

TEXT 8.

Apareix S. Gregori ficat en el procés de l'escriptura, un procés que fa pensadament i de forma clara perquè ho fa inspirat per Deu, per això, la paloma es seu al muscle.

EN RESUM, tots 3 facsimils ens descobreixen que l'autor de textos de la natura que siga quan crea intel·lectualment escriu, es a dir, es serveix de l'escriu per a donar coherència a una idea. A més a més, tots 3 manuscrits ens diuen i ens informen que eixa escriptura es fa automàticament, tenen una idea i la plasmen per escrit.

Pero sempre ha segut així?

Doncs no, si fan una ullada al passat vegem com no, com sols a partir del s. XI-XII es quan els autors escriuen autografament les seues obres. Només a aquesta època pren una importància l'autor del text i l'autoria dels textos. Vegem com l'autor eix de l'anonimat de l'època antiga, de l'època anterior. Vegem com això de que els autor escriuen el textos autografament i s'identifiquen explícitament amb allò que escriuen, es una concepció relativament moderna que es dona a aquests textos que haguen vist (a partir del s.XII).

L'autor escriu, i en escriure crea el text, com es pot veure al tercer manuscrit de les fotopies, que van del s.XV-XX. L'aspecte de l'autor es un aspecte tòpic de la literatura i de la cronologia, ens mostra l'autor a la seua cel·la escrivint rodejat per la seua biblioteca l'imatge que plasmaria eixa situació escrita al text 10 (imatge ideal de qui escriu el text).

Açò, ha esdevingut un tòpic tant per els laics com per als eclesiàstics, com es veu a la representació exacta de qui escriu el text.

Mentre que si anem al TEXT 11 vegem com a la part inicial del text, a la miniatura ens apareix Ramón Muntaner escrivint el seu text sentat. Aquesta imatge del copista o autor escrivint la seua obra, aquest tòpic de la literatura (que va des del s.XI–XII fins ara). Hi ha milers de representants de llibres que mostren a l'autor escrivint la seua obra.

Però això sempre ha segut així?

No, el que passa en el període anterior, el s.XI–XX, on podem utilitzar com a font d'anàlisi una representació iconogràfica que ens reflecteix com es composaven les obres a l'antiguetat i època medieval, que aniria desde el s.I fins als.XI d.c.

Aquesta iconografia de reproduir o escriure els textos en l'antiguetat està al text 8. Ací mostra al Papa Gregori I en el moment de dictar l'obra amb la ploma al muscle com a signe de inspiració.

Hi ha un atril amb els llibres oberts, a l'esquerra apareix l'escribà o copista que es dedica a escriure les paraules de Gregori I (l'autor). Hi ha una distància o separació entre l'acte de crear i d'escriure una separació que desapareix desde el s.XI–XII endavant. Per tant hi ha dos moments:

- Desde el s. I–XI en el que els autors no escriurién, sino que dictarien. TEXT 8.
- Altre que va desde el s.XI fins a l'actualitat, en la qual els autors no sols escriuen, sino que també creen. TEXT 10.

A l'època antiga i medieval l'autor no escriu materialment el text, una raó per la consideració de l'escriure, del verb escriure i de la consideració social d'escriure, ja que, a l'antiguetat aquesta activitat és una activitat considerada un opus servile, es a dir, un treball dels esclaus, qui escriueix és l'esclau, és un sirvent. Per exemple, l'activitat mecànica d'escriure és una activitat que fan els esclaus solament.

Això fa que l'escrit siga una activitat mecànica, açò no vol dir que cap dels autors de l'activitat escribia, això seria mentir, si que agafaven les seues notes escrites a mà, però el text definitiu els dictaven. Per això, el verb dictar, de vegades a significat compondre i/o crear. Per exemple, un manual de Diplomàtica publicat el 1970 a Roma diu Dictator est ille qui textur in documenta

El dictador és aquell que compona el text del document dictant–li'l a l'altre o fent l'esborrany, açò aplicat al període que va entre l'alta y la baixa Edad Mitja.

Per això, duran certs períodes de la història dictar ha significat compondre. Mentre que actualment eixe significat de la paraula dictar ha canviat, es sinònim d'aquell que repeteix algo que previament ja ha estat creat, no significa en cap moment crear, sino repetir i/o escriure allò creat ja.

Aquesta concepció de opus servile arribaria hasta Dioclesiano X, que a partir d'aquest moment es cobra una certa quantitat per escriure, ja que tots no en sabien. Al s. V és quan l'església com a institució es presenta a Occident com ha heredera cultural del món Romà, per això, es mantingué eixa consideració de l'escriure en la que l'autor dictava i no escrivia. També a aquesta època canvia la concepció d'escriure, ja no es cobra, ja que tenien garantida la seua subsistència als seus monestirs, ells consideren que per l'escriptura y la copia de textos aconseguiran la salvació de l'anima opus pro remedis animae, per això, els manuscrits d'època alta medieval hi ha expresions que diuen que el qui escriu esta dument a terme una especie de castig per a salvar i alliberar l'anima. Però l'església manté els mateixos elements de producció del text, que a època clàssica escriure es igual a dictar.

FORMES D'ESCRIURE

La producció dels textos a època antiga i/o clàssica comencen per la poesia, sembla que aquesta la creaven els poetes de propia mà (autografament). Les fonts que ens permeten esbrinar açò són de dos tipus:

- Representacions literàries, podem acudir a eixes fonts per a veure com ells creaven els textos que diuen com els autors creaven o feien la poesia. Per exemple, oraci, catulo, suetoni, etc. tots ells es situen entre el ss. I–II d.c.
- Al mateix temps disposem d'un segon tipus de fonts, que ens permeten copsar el procés creatiu, són fonts més directes perquè no són creacions, sino els manuscrits originals propis greco-egipcis, que mostren autografs d'alguns poetes. A aquests trobariem: treball de composició i intervencions per tal de perfeccionar o corregir el text.

Pel que fa a la prosa, la situació es diversa, la pràctica habitual és la de dictar el text als secretaris i amansienses.

Les fonts són molt diverses i hi ha moltes, fins i tot podem utilitzar com a fonts el institutioe cretoriae de Marco Flavio Quintiliemo, que desaconsella l'utilitzar el dictat com a pràctica escritularia.

Al dictat foren creades gran part d'obres de la literatura romana, grega i tardo antiga.

A sovint l'autor disposava o es posava a dictar quan ja tenia un esquema fet, un esborrany amb el guió de la seua obra i altres materials que ajuntava al guió, açò era una pràctica habitual, sobre tot a les obres grans.

D'açò s'ens ha quedat moltes dades en una sèrie de notes en rollos de papir anomenades pro memoria, per tant, les obres més llargues es feien al dictat.

Altres contextos son per exemple, els escrits oficials i fins i tot es conserven escultures d'època romana, que així ens ho mostren com un dictador està diguent als copistes que tenen que plasmar.

Fins i tot, algunes cartes privades i personals que es feien de forma autografa, algú les feu al dictat, se sap que com Ovidi s'excusa front a un interlocutor per no escriure la carta de la seua mà sino d'altra, al dictat.

Fins i tot, en l'àmbit privat i personal on l'escrit autograf té major importància, es feren cartes al dictat, per això, tenim un text a la pàgina 7 on diu ens fixem de les 4 traduccions que ens ha reproduït a la **fotocopia**, no hi ha cap que coincideixca.

Hi ha un text a la **fotocopia 7**, que serveix per a reflexionar en la producció de textos en la tardana antiguetat. Pàgina 7, epistola ad gelates nº 13.

Gal. 6, 11. Aquí S. Pau reclama l'atenció del lector, per això escriu videte qualibus litteris, açò va dirigit als Gelato potencials lectors del text i els reclama l'atenció sobre la ortografia ja que diu mireu amb quines lletres us escric de propia mà.

Però perquè reclama l'atenció?

L'altre dia diem que les epistoles es feien al dictat, pero que de vegades es feien de propia mà, reclama l'atenció dels lectors per la seua ortografia, açò és una font amb valor històric, però perquè?

Hi ha tres possibles interpretacions:

- S. Pau no escriu autografament les seues epistoles sino que les escriu al dictat i una vegada escrites

circa l'intenció diguent que les escriu ortogràficament. S. Pau escriu al dictat però de vegades també ho fa a mà, per això diu jo no escriu autogràficament, però quan ho faig, mireu com ho faig.

- La 2ª interpretació és que com no escriu normalment, fa unes lletres notiques i desordenades, no es un professional de la escriptura. Una persona que no escriu normalment fa una escriptura desdibuixada, podria ser que es disculpara aquí en esta frase perquè no ho ha escrit això amb una factura amb bellesa i clara.

Açò té relació en un passatge de D. Quijot Quan Sancho es governador de la Insula, li diuen si sap escriure i ell siu clar, se unes notes de marca de fardo que dicen mi nombre. Això vol dir les lletres que utilitzaven els mercaders a època medieval per a marcar les mercancies (això a la lletra de fondo). Sancho Panza diu ha après a escriure unes lletres de lletra de fardo grans y desdibuixades perquè no té una destresa al escriure.

- Possiblement i atès que el passatge bíblic es situa al capítol 6é. de la epistola, al final de la carta. Aleshores es podria interpretar que S. Pau està fent esment no al contingut de tota la epistola, sino al comiat i al salut final a partir de les lletres. Això es feia ja a època medieval amb el Bene Valet, que solia fer-se autogràficament i es feia en lletres majúscules i minúscules.

Per exemple, fotocopies del 1.12.99. és un privilegi alt medieval del Papa Joan XIII de l'any 967, el privilegi és un dels documents més solemnes que expideix la cancelleria pontificia.

Si ens fixem en el comiat del text, a la part de baix del document, amb lletres grans i després d'una creu fica BENEVALETE, el Papa no ha escrit res del document, el que si ha escrit presumiblement és el benevalet, eixe comiat i formula d'enguri (de salutació).

Per això, tornant al text 7, la 3ª interpretació pot ser sia aquesta, mireu tot lo escrit abans del Benevalet tot ho ha fet ell.

Si ens fixem al text del la **Fotocopia 7**, hi ha diferents traduccions del text en llatí, però la més correcta és la que ell ens ha dit. A aquestes traduccions també es fa esment al tamany de les lletres que poden ser grans o no poden ser de dues formes i depenent del tamany les lletres se'ls vol donar un significat o d'altre.

EN RESUM

Des d'antic, els autors creen el dictat als seus textos, i quan cambien d'una forma de crear els textos a l'altre és al s.XI-XII, moment en que els historiadors anomenen en la bruta edat mitja, després veurem el perquè d'esta transformació en la producció de textos que hi ha a la pàg. que ens diu diferents formes de producció de textos (Fotocopia 7, part de baix)

Aquí ens dona la definició d'escribà: aquell que es dedica a escriure, però ell fa una activitat mecànica, escriu coses d'altres sense afegir ni canviar res. És respectuós amb el text que té davant.

A propòsit d'açò un Abat de Sant Ger que deia que per a escriure dedicava als monjos més inútils e incompetents als que semblen menys intel·ligents perquè entre els copistes medievals els que es dedicaven a les còpies eren els menys intel·ligents per a que no s'inventaren documents i els manipularen.

El compilador, és aquell que copia llibres, el que escriu coses alienes.

El comentador, és el que a partir d'un text que no es seu en fa un seu.

El autor, és el que diu o escriu les seues idees que són propies i són les principals del text.

Hi ha una època més actual en que hi ha autors que fan texts agafant idees d'altres autors, però que fan un

text seu propi a partir dels altres, en una ideologia pròpia, agafen ideologies d'altres autors omitint altres per a crear un text seu en donada ideologia. Així es fa cada vegada amb més intensitat a partir de la baixa edat mitja, cosa que abans del s. XII resulta difícil trobar-los.

Abans els textos es feien al dictat i pràcticament no conserven autografs, a partir del s.XIII si que hi ha textos autografs conservats.

Per què es dona això?

Perque es dona un valor important a la autografia i al concepte autor material del text. Les possibles respostes.

A partir del s. XII–XIII en la Baixa Edat Mitja, s'ha modificat el valor de la ortografia, el text autografs va guanyant en el text una importància capdel, això ho evidencien certes actituds personals, com ara el del Rei Pere el Cerimoniós, que quan vol reduir la distància entre emissor i receptor escriu autografament, l'escriure autografament adquireix un valor de proximitat i intimitat entre locutors allunyats físicament en el temps.

Hi ha una crònica que diu que el Rei Pere el Cerimoniós està necessitat de diners per a la lluita, i escriu als manatoris de la ciutat de València per a demanar-los diners, si no estiguera interessat en això no escriuria autografament, per això diu a la cort, mireu si us tinc en estima que us escric de pròpia mà (perque són interlocutors del mongret).

A partir d'aquest moment també l'ortografia dels texts es presenta como sinonim de validesa i autenticitat del text, cosa que abans no era considerat, per això els textos no es feien autografament.

Hi ha un interès diferent entre separar i identificar allò que es original i allò que és copia.

El context social en el qual es produeix aquesta transformació estaria format per una sèrie d'elements:

L'increment del nombre de persones alfabetitzades a l'Europa Occidental entre els ss.X–XIII, s'incrementa el nombre de persones que llegeixen i escriuen. Açò és diferent, valorar quantitativament porque no se sap el nombre d'habitants en la Europa Occidental, per altra banda sembla estúpid fer-ho.

Com a primer indicatiu tenim una informació relativa als llibres, i si acudim a qualsevol biblioteca europea on hi haja manuscrits antics, si anem allà i fem un llistat dels manuscrits que es conserven atenent la seua cronologia, descobrirem que a partir del s.XII hi ha un creixement important. Per exemple, abans igual s'en conserven 4 o 5 de un segle i després igual s'en troben 200 i aquests incrementen amb el temps.

Això vol dir que eixe creixement reflecteix l'augment de la producció escritularia per part de la població, algú pot dir que això no es així, que si no hi ha testics es porque al ser més antics eixos llibres d'abans del s.XII s'han perdut, però això és fals, el que és evident es que hi ha un augment i ua democratització de l'escrit.

Tot això serveix porque si hi ha més llibres vol dir:

- Que hi ha més persones que escriuen
- Si hi ha llibres, evidentment també creix el nombre de lectors qualitativament.

Açò desembocaria en el naixement de la impremta.

Hi ha que saber que aquest increment no afecta al conjunt de la societat, aquest creixement es limita a ambients eclesiàstics, porque si mirem els títols dels llibres, les temàtiques tractades són sempre les mateixes: llibres religiosos, literatura vinculada a la tradició eclesiàstica, etc.

Però no és l'únic ambient aquest, sino també hi ha altre domini que ens permet veure eixe creixement, que és l'ambit de l'escriptura epigrafica d'us imoportant al món romà i que desaparegue en la caiguda de l'imperi romà i al s. XII tornen a incrementar notablement. Per exemple, si vegem les diferents obres d'art com ara lebsis de S. Climent de Taull on està deu amb un llibre obert amb un text, allí cadasqun dels apostols que hi ha un text explicatiu de qui es eixe apostol.

Ara al s.XI hi ha una presència més important d'aquests retols explicatius a les obres exposades, hi ha més escrit exposat, això vol dir que hi ha major presència de l'escrit perque hi ha més gent que està en disposició de llegir a eixa època.

També hi ha altre fet que així ho identifica que hi ha més gent disposada a escriure com es l'aparició del paper al s.XIII a la Península Ibèrica amb Xàtiva. Això significa una democratització de l'escrit. L'aparició del paper implica produir textos molt ràpidament i amb menys cost.

També la paulatina implantació de les llengües romàniques que es converteixen en llengües escrites. Per exemple, el català i el castellà a la Península Ibèrica, apareguren les primeres senyals al s.X el silenci, manuscrit del monastir de Silos, on hi ha un text en llatí i un escriptor que no l'enten fica notes al marge. Al català hi ha documents notariais on el notari escriu el text en llatí, però hi ha paraules que no sap ficar-les al llatí i ho fa en català.

Al s. XIII les llengües romàniques pasen de ser seculares com havem vist perque la llengua escritularia per excelència era el llatí i ara hi ha texts escrits completament en llengües romàniques que han aconseguit el dret d'escriptura per al fruit de la promossiò social de persones que s'han introduit en l'escriptura, no a través del llatí sino per mitjà de les llengües romàniques.

També en aquest context sorgeix una professió que serà capital, com és l'aparició del notari, persona que valida i fa els contractes jurídics fets entre persones privades.

Si ens fixem als documents notariais vegem com tots els escrits són escrits a màquina i a mà l'escrit del notari. Aquest valor de l'escrit a mà és una herencia del s.XIII, el notari publica allò que firma de la seua mà, tot el que firma té un valor legal i provatiu, per això, el lema del notari és res abans de la fe.

L'ortografia com vegem es conferir validez jurídica a un testimoni escrit.

Finalment, per tota Europa sorgeix una necessitat de enmagatzemar informació, per això una vegada s'enmagatzema s'ha de organitzar la conservació d'eixos papers guardats perque amb la bona organització de l'arxiu i de la memoria, en definitiva, en un moment donat podem acudir allí i trobar allò que necessitem, allò que dona fe de l'autenticitat d'un fet jurídic que no és altra cosa que els documents que tenen un valor jurídic i d'eixe correcte enmagatzematge de la informació (depen de la bona gestió i funcionament de la institució). Els documents legitimen les possessions de la institució a la qual representen.

LA REPRODUCCIÓ DELS TEXTOS.

Si recordem la diacronia, diem que desde el periode de l'antiguetat fins al s. XII es copien els textos, a partir del s.XII l'autor escriu directament els textos. A partir d'ara diem que l'autor pert el control.

El resultat del procés creatiu és un manuscrit d'autor, sense taxadures, reescrits, etc. El manuscrit de Miguel Hernández és un manuscrit d'autor.

A partir d'aquest moment intervindran altres persones que no siga l'autor, aquestes determinaran les formes de reproducció dels textos. Els formats d'una edició o altra cambien.

En el període anterior a la impremta no existeix l'empresari que finança el llibre, la situació era més difícil. Com el difonia? L'autor solia dedicar la seua creació a un personatge important, així podia conservar-lo a la seua biblioteca, almenys una còpia.

La conservació del text a època medieval depen dels poseïdors, depen de que una persona estiga interessada sobre una determinada lectura i s'entera d'on està ubicada i fa una còpia. El futur poseïdor d'una època no sols determinava una còpia sino també com seria el seu format, etc.

El text estarà en estat de conservació, dependrà del poseïdor, tant el llibre com el format.

Els llibres es poseïxen perquè són obres d'art, obres de luxe, no es conserven sols per a la lectura, perquè són fonts escrites.

En sentit capitalista del terme constitueix una inversió, encara que és una animalada parlar de capitalisme a l'època que estem centrats.

El llibre en època manuscrita és una de les proves que mostraven els estatuts alcançat pel poseïdor del llibre. Els poseïdors determinen la factura material dels textos, dels llibres, a partir d'aquest moment apareix el viatge dels llibres, els textos circulen en vehicles diferents, els llibres sempre han circulat amb llibres luxosos o amb llibres amb unes característiques molt modestes, açò ho ha determinat els poseïdors. Els poseïdors determinaran la estructura física dels llibres.

La circulació dels textos podrien representarla com per exemple, el parc automovilístic del s.XX (diferents models, colors, etc.).

Fonts per descobrir com el poseïdor de l'obra determina la factura material dels llibres:

- El primer grup els representen els contractes notariaus, on trobem el pacte suscrit entre el copista o futur poseïdor i el copista del llibre.
- El segon grup, complexa o rica traducció textual de una determinada obra. (textos que conservem de una certa obra).

Seria el conjunt de llibres impresos o manuscrits de un sol text.

FOTOCOPIA 19

Aquí està reproduït un dels pocs o únics documents del País Valencià d'un contracte notarial de la còpia d'un llibre, podem saber el futur poseïdor del llibre.

A part d'aquest llibre notarial també podem trobar els futurs poseïdors a través dels epistolaris (FOTOCOPIA 20). Document datat a 1400, on Martí l'Humà encomana la còpia d'un llibre.

La segona font que permet trobar el futur poseïdor del llibre són les Constitucions catalanes, aquesta és molt rica, el que vol dir que hi ha una gran diversificació dels manuscrits. Els manuscrits contenen textos en català.

La tradició textual de Catalunya és molt rica, ja que, hi ha molts textos escrits, el professor ens recomana 3, aquests són els que il·lustren la circulació d'aquestes constitucions.

(FOTOCOPIA 21, 22 i 23).

Aquestes Constitucions no estan reproduïdes sino que està a la Poesia de Lleida (ajuntament).

Si pasem al anàlisi de tos 3, d'entrada trobem que el manuscrit de tots tres, el manuscrit esculiarenses és el que més característiques presenta. A més a més, si es fixen en la il·lustració veurem com el dibuix és molt senzill, no presenta la exuberància de les miniatures del de Lleida. Es tracta d'un manuscrit escrit a paper i a línia tirada. Està escrit com els registres de la Cancilleria de la Corona d'Aragó. Front aquest manuscrit datat a la fi del s. XIII arribem al manuscrit del s.XIV del Vaticà. Ha canviat l'estructura material, però el seu contingut serà el mateix. Està escrit sobre pergami, les figures no són simples dibuixos, miniatures molt més complexes.

El tercer element és si s'adoneu l'escriptura utilitzada, no és pas una escriptura curial cursiva sino estem davant d'una escriptura gòtica textual. El manuscrit es presenta inpaginat, a doble columna, imitant els llibres de la tradició eclesiàstica universitària. A més a més, utilitza alternativament la tinta vermella per a fer les rubriques.

L'últim element serà molt important, quan analitzem els textos trobem que els llibres apareixen impaginats, seguint els models dels llibres jurídics de la Universitat del Vaticà. Allò que envolta el text central són els usatges, aquest està precedida de calderons. Aquests expresen el que la jurisprudència de l'època permet.

Hem passat d'un text quotidià a un text de luxe.

Aquesta transformació es veu al llibre tercer, al de Lleida, és el mateix que al del Vaticà, amb la mateixa estructura. Per agrupar aquestes lleis catalanes es conserva en un manuscrit de luxe. Això es veu al tercer, en el de Lleida, que el seu poseïdor és l'Ajuntament. Açò permet copsar com els propietaris tenen que veure en la tradició dels textos.

L'últim és l'exemple de la liturgia dels Sants, que es troba als llibres d'hores. També el mateix text però la presentació és diferent. (FOTOCOPIA 24 i ULTIMES).

El primer que fa el poseïdor es passar el seu escrit d'armes. En el primer està a l'esquerra, a l'altra pàg. es troba baix del text l'escrit d'armes del Marquès de dos Aigües. Açò demostra que tot és el mateix text, tots són llibres d'hores, però el format és diferent, varia, varien les rel·ligadures. (l'escrit d'armes).

FOTOCOPIA 12

Aquí la idea es mostrar que l'escrit no suposa materialitat, el que importa és la lectura, no el material on es fixa (encara que relativament).

L'altre exemple a veure es una lectura de la biblioteca, una foto feta per S. Vicent Ferrer, com podem analitzar la forma de llegir les Sagrades, escrit per un predicador?

Per a fer açò, es farà l'anàlisi d'un manuscrit, el 304 de la catedral de València. Es tracta d'una biblioteca vulgata llatina en la traducció del text llibre foto per S. Jeroni, el manuscrit fou copiat a la 2ª meitat del s. XIII a París, d'aquí hauria aplegat a les mans de S. Vicent Ferrer i desde el S. XVI es conserva a la biblioteca de València, es conservà durant molt de temps al seu reliquiari perquè eixes notes manuscrites al marge les va fer S. Vicent Ferrer.

Com que la lectura del text ha esdevingut materialitat, es a dir, s'ha escrit un text de notes marginals a partir de la lectura que ha fet aquest eclesiàstic S. Vicent Ferrer. Per tant, llegirem la transcripció d'aquest text de la fotocopia que està a la fulla següent a la 13.

Llegirem el text original i les notes marginals que feu S. Vicent Ferrer. El text que comencem a llegir pertany a l'evangelí de S. Mateu 12,1-40.

Si ens fixem a la fulla és encapçalada en les síl·labes d'una paraula Thennus, això serveix a les biblies baix medievals per a indicar al lector quin llibre bíblic està llegint en aquest moment. Això és fonamental per que en gran part dels manuscrits medievals no hi ha índex i una manera de localitzar ràpidament on està llegint és amb eixe títol aparegut en cadascuna de les fulles.

Si ens fixem, al manuscrit apareix açò (/.), que és una intervenció d'un lector, se sap perquè està feta amb una altra tinta i açò ho fa per a introduir al marge dret la nota marginal. On apareix el mateix signe (/.) i de seguida la nota marginal (S Luc y. d) FOTOCOPIA 12. S[imi]le Luc[es] s.d. (trobem un paràgraf similar al evangeli de S. Lucas capital S. Versicle d.).

Si ens fixem al manuscrit fica dicabat però a l'espai interlinial, es a dir, dalt a ficat: decaba .. (els dos punts vol dir que la paraula està mal escrita i està corregida baix). Això vol dir que aplegat S. Vicent, se n'ha adonat i a fet la seua correcció.

Si es fixeu al manuscrit també tenim dalt la paraula Ego i una ralleta, açò indica la introducció d'una nota al marge (veure línia 13,2 columna fotocopia 12).

EN RESUM

Com es pot veure la major part són concordances de la Bíblia, correccions gramaticals o sinònims de paraules que apareixen al text. En altres ocasions el que fa es afegir paraules que s'ha votat el copista. El lector el que fa amb la seues notes manuscrites es introduir aquelles omissions al text fetes pels copistes (introdueix allò que s'ha deixat al copiar el text).

Aquesta pràctica sobre eixe manuscrit era per a mostrar com la lectura no produeix materialitat solament, es pot saber com s'ha produït la lectura dels textos per part del lector quan aquest ha anotat algo. Y es pot saber els usos que s'han fet dels textos a partir de les notes marginals. Ens indica que algú ha acudit a la Bíblia i l'ha feta com a font de la seua producció intel·lectual. A partir d'açò podem veure com llegia un intel·lectual una Bíblia.

TEMA 3: UTILITZAR ELS TEXTOS

En aquest tercer bloc el propòsit del tema és analitzar les formes de l'ús del text. Anem a definir l'espai dels usuaris dels textos. Els materials per a construir aquest espai us aconselle alguns textos del dossier tercer.

Aquest és un espai difícil de captar, d'entendre. Hi ha pocs materials si ho comparem en la producció dels textos. Per aquest tema tindrem menys material d'estudi.

Quins són els materials que ens permeten reconstruir l'espai dels usuaris?

- La més directa, per als historiadors són les notes marginals fetes pels usuaris o lectors.
- Les representacions del acte de llegir (imatge real sobre el text). Representacions iconogràfiques i representacions textuals. Per tal de construir l'espai dels usuaris dels textos.

Per tal de reconstruir l'espai de l'usuari dels textos tindrem que navegar entre testimonis directes i indirectes.

Per a guiar-nos en la reconstrucció de l'espai propose llegir el text de M. de Certeau. També us propose la lectura de dos històries de la lectura fetes actualment titulades Història de la lectura en el món Occidental i Una història de la lectura.

Els llibres de M. Proust, Voltaire i Schopenhauer són fonamentals per descobrir la problemàtica de llegir. També el de Daniel Pennac com una novel·la.

A la pàg. 10 i 11 hi ha dos textos que parlen sobre la lectura.

Per a definir l'objecte d'anàlisi del tema, utilitzaré la Pàg. 2. El gravat que es la Lectio Universitaria. Pàg 3 definicions.

La lectura es situa en el lloc d'encontre on es trobaran el lector i el autor, serà en el moment de la lectura. L'autor no està però hi ha un element que fa que es trobe, es el moment que el text permet la trobada gràcies a una materialitat, el text ha esdevingut un objecte (al llibre, al paper, al diari, etc.). Ha esdevingut un objecte material en el qual no ha intervingut en la confecció ni l'autor ni el lector en l'actualitat, ha seguit la editorial. En l'antigüetat qui defineix el vehicle es l'usuari. L'estructura material dels textos condicionen el seu ús, per això, M. de Certeau en algunes ocasions asimila la lectura a espais prèviament definits. El moment d'encontre està:

- Per l'autor que vol transmetre algo. Utilitzar una sèrie d'estratègies discursives (com organitzar el text, com expressar les idees, etc.).
- L'empresari tipogràfic utilitza estratègies materials que defineixen l'objecte de la lectura (empresari capital).
- El lector es troba davant d'un espai que l'imposa unes estratègies discursives i materials.

En eixe món va el lector, es veu guiat per les estratègies, el lector ha de veure la nostra llibertat. Es deu construir el sentit del text però per nosaltres.

Pàgina 11. Defineix l'espai de la tensió entre tres interessos en un únic espai. El lector escriu per ell mateix perquè ens apropiem d'una experiència amena.

Serveix per il·lustrar la trobada entre el text de l'autor i el lector. La paraula clau era la tensió entre allò que vol aconseguir el lector i el tipògraf.

En el sistema imposat entre l'autor i el tipògraf destaca la llibertat del lector.

Per reclamar el dret del lector, llegir Pàg. 10, també la novel·la de Daniel Pennac com una novel·la.

Pàgina 10. El text existeix quan algú el llegeix, altrament el text romia en el silenci. Interessa per a què? Fent la següent reflexió: Som nosaltres els que en de definir el lector, no tenim que fer cas del que ens diuen sobre un autor, si és bo o és un fàstic, d'això no hem de fer cas?. No hi ha que fer cas a les crítiques.

El moment d'encontre entre l'autor i el lector i el que ha fet el tipògraf anem a veure que significa llegir.

Pàgina 3. Edició de l'any 71. Definició de llegir del Diccionari de la Real Academia de la Llengua.

Pàgina 2. Definició de la Lectio, o siga, el lector en l'antigüetat era també una matèria, perquè el professor llegia un text de l'autor que s'estudiava i els alumnes seguien la lectura en un mateix llibre. El que fa el professor es el comentari, o siga, l'explicació d'un passatge. Això és diu la lectura medieval que va fins a èpoques modernes. La 4ª està relacionada a la 2ª. La lliçó segueix el model de la lectio medieval, això en el cas del primer discurs que fa per presentar el curs, el catedràtic. Se reclama l'atenció de l'apropiació d'un text per part de qui llegeix. Aquesta introducció pot ser en veu alta o en silenci.

Pàgina 3. Leer: una cacería fuitiva.

Pàgina 181 del article, últim paràgraf: la lectura constitueix un viatge a una acció en la qual podem aconseguir la nostra llibertat, encara que es imposa per dues estratègies. Qualsevol llibre ens imposa la manera en que l'autor ha pensat que era la forma de transmetre. Tota lectura modifica el text perquè el descriu, el passa al seu àmbit. L'acte d'apropiació es tant important o més que la pròpia obra literària. Permet reescriure el que ja està fet. Es veu: Desde en efecto que està en el últim paràgraf fins a intenció pàg 182 del article.

El lector no preten el lloc de l'autor, la lectura no està prefigurada, són els lectors qui defineixen les formes de llegir. Qualsevol text està obert a infinites formes de llegir-lo.

Pàg. 184: fa referència a la llibertat del lector. Quin és el valor de cent cànons, aquí s'està imposant un codi de valors. L'interpretació del text sols es possible en mans de l'intellectual Desde este punto fins al silencio.

Pàgina 185 del article: aquí ens apareix una idea important que és la ubicuitat. Llegir per a ell és somiar i el somni no té una concepció física, tot el món és somiable.

La idea d'ubicuitat és que tot text i la lectura del mateix és imaginable, el text o la biblioteca és una idea on es veuen les veus dels somnis de nosaltres. Sempre i quan els manderins (l'autoritat) de la cultura ens deixen fer-ho, bé perquè ens deixen accedir a eixa informació, ja siga, físicament o per mitjà d'un bon funcionament de la xarxa arxivística.

Les experiències i els somnis dels altres ens serveixen a nosaltres, ja que, al llegir el que estem fent es nodrir-nos d'eixos somnis i experiències per a fer el nostre futur.

La idea d'ubicuitat es aprofitar-se de l'experiència dels textos dels altres, per a fer el nostre futur. L'altra idea es que la lectura és un viatge i quan nosaltres llegim el que estem fent es viatjant a eixes idees i móns possibles que ens deixen els altres.

Per tant, viatgem al llegir el lloc on s'acumulen els somnis i la memoria, per mitjà de la lectura gaudim d'ells. (Pàg. 187)

Els lectors lliguen textos que no han escrit, sino ha fet els altres, i el que fem es per mitjà de la lectura, aprofitar-nos de la experiència dels altres per a disfrutar-les apropant-nos del passat (de les experiències). Per a fer i/o projectar el nostre futur, per a que no ens el donen fet el futur, sino per a que el fem nosaltres, el nostre futur solament això, esdevindrem més lliures.

La paraula clau d'ubicuitat vol dir poder anar per tot arreu, viatjant en el temps a través de la lectura. La lectura és un viatge i els lectors som viatgers que circulen per terrenys aliens.

Avui acabarem amb el bloc III, que era el de la utilització dels textos.

La lectura de textos ens permet estar en altres mons y somiar front els textos.

L'us principal dels textos era el llegirlos, pero sent aquesta la activitat principal es desconeguda porque la lectura no ens produeix materialitat, mentre llegim de vegades prenem nota, pero altres no. Així doncs, resulta difícil reconstruir les formes d'utilització de texts, es a dir, com s'ha llegit i és així porque l'acte de lectura normalment no produeix materialitat.

Recuperar la lectura y la utilització material dels textos resulta pràcticament imposible i és molt diferent. És una pràctica afimera que desapareix en el temps i no deixa petjades, encara que si que hi ha formes de averiguar-ho, com ara les notes que es prenen de la lectura.

Ara anem al ultim paragraf del text, està la idea de que anem a una biblioteca i agafem un llibre i ens preguntem quants l'han llegit, no tindrem resposta, sols sabrem que han llegit el texts aquells que deixen el llibre amb anotacions i subratllats un text públic.

La escritura ho conserva tot porque deixa constancia dels fets per a la memoria.

Ara veurem el text de Cervelló i Chartier, on ens apareix un estudi de diferents lectures que s'han fet en el

temps.

La lectura es difícil de materialitzar, està clar, però hi ha indicis que ens permeten copsar les formes de lectura d'un text.

Els indicis obíament, són materials i textuals, entre aquests cal recordar les estratègies narratives i discursives utilitzades per l'autor, aquestes seleccionades el futur lector que condicionen les tècniques de llegir. Així doncs, l'autor al fer el text d'una donada forma o altra ja està condicionant la lectura que es faça del text.

Les estratègies materials seran els aparells físics i/o materials que faran circular la informació en forma de text. Els textos viatgen en el temps, per tant, els vehicles de circulació dels textos seran diversos.

Hi ha una sèrie d'elements interns al text que condicionen les formes de llegir i que es poden fer.

Els textos no són en títol, abstractes allunyades de la materialitat, ben al contrari, nosaltres podem identificar un autor per la materialitat del text.

Els textos viatgen al llarg del temps, per això estan subjecte a una sèrie d'elements que condicionen la lectura del text.

L'autor fa text de certa forma segons al públic al que va destinat. Per això, els textos passen per diferents persones o institucions (editors, impresors, etc.) que condicionen la forma i lectura del llibre. Això ho fan per interessos econòmics fonamentalment.

La materialitat que no la dona l'autor o l'editor condiciona les formes de lectura. Per exemple, un donat llibre tal editorial l'emprimeix i el distribueix en format de butxaca, molt manejable, per a poder-se llegir en qualsevol lloc i un llibre pesat, gros que no es pot llegir per exemple al tren.

Allò que volem estudiar és el moment clau, moment important de la existència de la lectura. És el moment d'encontre entre el món del autor i el món del lector. Dos mons que es caracteritzen per presentar interessos divergents, antagònics.

La lectura és un moment de una tensió on participen l'autor i lector, és un moment d'encontre però on no participen sols tots dos sinó també la materialitat. Però també hi ha altres factors que intervenen com són la crítica, que ens condiciona i ens diu que tenim que llegir perquè sinó serem analfabets. Per tant, la crítica està condicionant la lectura que té que fer.

Aleshores, una història de la lectura o d'utilització dels textos hauria d'anàlitzar diacronicament (historicament) les formes practicades dels lectors que han llegit els textos, i hauríem de saber com s'ha produït eixe encontre. Com açò és un objecte d'anàlisi que és difícilment còpsable i aprensible utilitzarem una sèrie d'indicis com són les notes marginals. Per exemple, (doc pàg. 12) que ens mostra la lectura que ha fet un donat lector.

Per tant, manuscrits on hi ha notes marginals no hi ha molts, per tant per analitzar la història de la lectura podem utilitzar productes materials, aquesta productes no són més que els textos, eixa varietat de soports materials en els llibres ens estan condicionant i indicant formes de lectura i d'aproximació als textos.

Per a veure l'aproximació podem acudir al llibre de Cavallo *historia de la lectura en el mundo occidental*.

Els biografes anglesos i un bibliograf neozelandès com és D. McKenzie, analitza com la pàgina, la portada, la forma de presentar els textos varia tot depenent de les formes de lectura. Per exemple, hi ha llibres de butxaca que acaben al llarg del temps fent-se amb format foli, inclús més grans, això no és més que sigui de la lectura que s'ha fet del text i és que un llibre que en un principi es feu en format butxaca perquè no sabia si s'anava a

utilitzar molt i com ha tingut molta acceptació i ha anat evolucionant en el temps a adoptat eixos diferents formats i les crítiques que s'han fet del mateix, les diferents edicions i traduccions que es fan d'un mateix text. Per exemple, el traductor el que està fent al traduir un text és fer el seu propi text alternatiu al del autor de certa forma, s'està manipulant el text.

Altres autor anglès que tracta també sobre aquest tema és W. Congreve.

En segon lloc deurem utilitzar també com a font d'anàlisi allò que anomena Chartier com a representacions de la lectura, és a dir, les diferents formes de lectura que s'han donat al llarg del temps.

Aleshores, entre aquestes representacions distingirem entre dos tipus:

- Representacions literàries: per mitjà de les quals u explica com llegeix, és a dir, llibres literaris on ens conta com i que llegeix. Per exemple, Fernando Sabater que era el fill d'un notari vasc, i el seu pare en vacances li imposava un cànon de lectures que ell transgredia a amagades eixe cànon.

Felix de Azua Lectures compulsives.

- Representacions iconogràfiques: que ens mostren formes diferents d'espai i de relacionar l'espai del temps.

Ja tenim definides les fonts d'anàlisi i l'objecte d'estudi. Ara tractarem d'analitzar l'encontre entre el món del text i el del lector, en eixe encontre els textos nosaltres els rebem en un suport material, perquè sovint siga la història dels llibres de la biblioteca, de la literatura, etc. han considerat els textos al marge de la materialitat que els comporta, perquè els textos són estructures discursives, estructures materials (que varien en el temps).

L'altre element que participa en l'encontre entre el món del text i el del lector (la lectura) són les paraules que estan hibernades als textos i que no parlen per si mateix, sinó les recuperem nosaltres.

Els lectors el que fan és escoltar les paraules que estan a les pàgines i que mai han segut pronunciades, això ho fem per mitjà de la lectura.

En la construcció de la lectura participen certs elements:

- Texts.
- Paraules.
- Però, el lector quan llegeix la lectura s'acompanya d'una gestualitat, açò es pot recuperar sols per mitjà de les representacions iconogràfiques. Per exemple, que llegeix en una vetlada familiar el llibre que els altres escolten, eixa lectura va acompanyada de la gestualitat per a fer partífcis als que escolten.
- L'espai de lectura, les lectures que s'han fet d'un llibre s'han fet en llocs diferents. Les formes materials dels llibres condicionen eixa lectura. Per exemple, en l'aparició de la Bíblia de Butxaca es dona al s.XIII, les anteriors eren bibles atlàntiques d'unes grans dimensions, entons això no és llegible en qualsevol lloc.

La Bíblia de butxaca al s.XIII permetia a tots els eclesiàstics y sobre tot als predicadors anar de poble en poble predicant i consultar la Bíblia quan volien, sense necessitat de acudir a una biblioteca eclesiàstica. Per tant, l'espai és un element important en la lectura que va donat pel format del llibre o text.

- G. Duby, PH. Aries Història de la vida privada. Text ple representacions iconogràfiques que marquen l'ús de la lectura a l'Europa moderna.
- Els hàbits de lectura, els costums de llegir, com ara la vetlada familiar per la nit al acabar de sopar.

Per acabar al mateix temps una historia de la lectura com la que estem proposant ha de tenir present els següents contrastos:

- Existeixen diverses competències de lectura. Hi ha públic que llegeix i que no llegeix, hi ha analfabets, alfabetitzats que llegeixen i d'altres que no. Per tant, la pràctica de lectura està distribuïda desigualment, açò el que ens dona és la manera de distribució de la societat, on la capacitat de llegir està distribuïda de forma desigual, inclús actualment, ja que pràcticament més de la meitat de la gent que hi ha al món viu al marge de la lectura escrita sobre tot els del tercer món.
- També els que llegeixen ho fan de forma diferent. Hi ha diferents formes d'acostar-se als textos, sols hi ha que acudir a una biblioteca pública i veure els lectors, els interessos de lectura que hi ha. No hi ha una única manera de llegir sino que hi ha infinites formes de llegir, inclús es podria dir que cada persona té la seua forma de llegir.
- Existeix un contrast entre les normes i convencions de lectura que en una societat defineixen els usos legítims del llibre, de la lectura i de la interpretació de la mateixa.
- També està la existència d'interessos dispers dels diferents grups socials en la pràctica de llegir. Aquesta idea seria la que garantiria la llibertat del lector i de la lectura.

Per acabar la historia de la lectura ha de ser una historia que recupera les maneres de la utilització, comprensió i apropiació dels textos. Front açò, alguns historiadors de les biblioteques i dels llibres, davant l'èxit que ha tingut esta materia, molts autors feren diferents treballs per a publicar textos sobre la historia de la lectura, analitzant els inventaris antics de biblioteques públiques i privades, però amb açò no es pot saber científicament la historia de la lectura.

Els treballs aquests l'únic que analitzen és la distribució social de la possessió dels llibres i no la distribució social de la lectura dels textos. Per exemple, jo puc tenir una gran biblioteca però no haver llegit cap llibre.

Estudiar la historia de la lectura segons eixos autors seria totalment erroni.

TEMA 4: CONSERVAR ELS TEXTOS

Els textos s'han utilitzat i després s'han conservat. En funció d'açò estaran les biblioteques, arxius, etc.

Fins ara, s'ha intentat reflexionar sobre el perquè de l'existència de la memoria escrita, una visió global la que s'ha proposat a través de la història de la cultura escrita.

Així doncs, també s'ha d'evaluar les contradiccions que hi ha en aquest aspecte. Fins ara el que hem vist és la paraula escrita en positiu (per a emmagatzemar informació). Però, ara veurem tot el contrari, perquè el que ens aplegat fins avui no és tota la nostra memoria col·lectiva sino una part d'ella.

Quan els polítics duïen el arxiu, la memoria col·lectiva era d'uns quants.

L'escriure també esdevé un verb negatiu, perquè qui escriu ho fa d'allò que li interessa a d'ell i esclou allò que no li interessa. Qui escriu ho fa també perquè fa romandre una informació, una memoria i esclou una altra.

El verb escriure:

- Positiu, en el sentit de que magatzema
- Negatiu, en el sentit de que exclou

El que més ens crida l'atenció és la destrucció violenta de la memoria, aquesta és per mitjà de la crema de llibres ja siga en bombarejts durant les guerres, etc.

Per exemple, l'any 1992 es va destruir la biblioteca de Sarajevo, que era la memòria Islàmica, la forma de carregar-se la ideologia contrària era destruir la seua memòria.

El cremar llibres ens transllada al Farenheit 451, on les classes dominants de la societat tenien que ser feliços, segons la felicitat que ells ens volien imposar, per a aconseguir això s'ha de fer destruir la memòria escrita perquè sols així s'esdevindrien feliços.

Açò que ens dona el món de la ficció també es freqüent a les nostres societats perquè continuem destruint la documentació d'allò que no ens interessa, allò que va en contra dels nostres ideals que considerem hieràtics.

Així doncs, el món que ens presenta al llibre no està tant allunyat de la nostra realitat.

Tenim que hi ha persones que com Montg, gaudeixen de la destrucció de llibres, com ara en el cas de la inquisició, perquè els llibres que anaven en contra de l'església els cremaven perquè contaminaven la societat.

També com apareix al text que ens ha donat fotocopiats, el president de les mesquites de Bradford crema els versos satànics, perquè van en contra dels seus ideals i en contra de la cultura musulmana. I en extensió també tots els règims polítics totalitaris i antiliberals, com era durant una manifestació.

Però, perquè fan desaparèixer la nostra memòria eixes persones? Tots aquells règims totalitaris que han vestit un règim polític totalitari, el primer que han fet es destruir el passat per a construir les seues teories totalitàries.

Així doncs, darrere de totes eixes multinacionals informatives hi ha la voluntat de construir-nos un futur, el que ells volen. Per exemple, ells volen fer desaparèixer els suports paper per els informàtics, el que fan es destruir el nostre passat i construir un futur, el que a ells més els interessa, perquè així guanyaran més diners, mentre que els països del tercer món seran més pobres. Però perquè no alfabetitzen a eixes persones?

També tenim les penes de mort, a la que estan sotmesos els escriptors en la dictadura per a que no facen memòria i contradeeixquen el règim totalitari.

Mario Benedetti El olvido está lleno de memoria.

Ara veurem alguns exemples de la destrucció de la memòria:

GRAVAT I

L'emperador Shi h Huang-Ti (el que va fer la gran muralla xina), va destruir la seua biblioteca per a destruir la memòria i a partir d'aquí construir-ne una de nova, la que més li interessa.

Hi ha més informació al llibre de F. Gimeno Quemar libros, que extraño placer.

GRAVAT II.

Ara pasarem a la cultura occidental.

És un fronspicí de llibres prohibits editats pel Papa Gregori XVI, és interessant perquè ens parla de dos moments allunyats en el temps. Però, en tots dos l'autoritat procura la destrucció de llibres, anomenats hieràtics.

A la imatge central es veu com els de la nostra dreta estan llançant uns llibres al foc, els altres contemplen, jutgen eixa crema (la seua mirada es una mirada complaent i d'aprobació).

Al peu del gravat hi ha un text necessari per a saber quins són els llibres cremats, molts d'aquells havien format part d'una secta, dugeren els llibres i els cremaren davant de tots. Fets dels apostols cap.XIX vers.19.

Aquest text ens transllada sense més a un moment dels inicis de la nostra era (també al començament del cristianisme, per tant, es cremaven llibres). Però, quins llibres? Els considerats hieratics, els que anaven en contra del cristianisme, per tant, per al que escriu hi ha uns llibres autoritzats i d'altres que no, uns que són veritat i d'altres que no, perquè en tots els regims autoritoris, l'autoritat ben definida no és una veritat plural i indefinida totalment democràtica. Així doncs, es un moment propi de poca alfabetització y seny.

A la part de dalt tenim altre text que diu: Index dels llibres prohibits, editat per Gregori XVI.

Dalt d'aquest text els dos angels sostenen l'escut d'armes del Papa.

Per tant, s'ha passat dels primers temps de la nostra era al Papa Gregori XVI. El que fa aquest llibre es crear un cànon de lectures.

El index de llibres prohibits diu: els llibres que es poden llegir i quins no, perquè són considerats hieratics (perquè l'autor ha dit coses o idees contraries al cànon, o perquè l'editor a mal interpretat paraules, etc.).

El grabador que ha fet açò, està evitant a destruir els llibres, però més concretament els prohibits. Es com si se li estigués imposant o conduint a qualsevol lector de l'època a cremar llibres perquè ho diu Gregori XVI, que es l'autoritat eclesiàstica del moment i perquè també ho feien els Sants Pares de l'església.

EXEMPLE

L'Inquisidor Juan Monesterio, l'any 1498 (final del s.XV), manà cremar totes les biblies escrites en llengua romanica, en català. Això, és la part de la inquisició per un excés de cel, ells estimaven que qualsevol text bíblic traduït podia donar peu a lectures errònies de la realitat, també la destrucció del català de la biblia fou feta per comunitats jueves, això no ho podia permetre l'església.

Després de tot este recorregut podem pensar el perquè s'ha volgut destruir la memòria, podem distingir dos comportaments:

- Destruir la memòria quan s'ha volgut imposar una manera de pensar i actuar, tots aquells que no pensen igual són els heterodoxos d'una societat. aleshores, les ortodòxies han proposat una manera de veure la realitat i han destruït les altres possibles. Aquí la destrucció de la memòria l'han practicat les dades dominants de la societat. Per exemple, la Inquisició.
- **També les classes inferiors han destruït la memòria, en aquest cas ho han fet perquè consideraven que la memòria escrita afavoria a les classes dominants i constituïa l'element d'aprovació envers de les classes subalternes. Per exemple, la guerra civil espanyola, aquells que eren anarquistes cremaven els arxius, el cadastre de la propietat, així es destruïa la memòria d'aquestes.**

GRAVAT III

Entre mig de tots aquestos comportaments, la literatura ens permet copsar altre ús del foc, per tant, de tobar la veritat. Per exemple, la vida de Santo Domingo de Guzman que predicava contra els caters al sud de França, uns hertges considerats per l'església a finals del s. XI–XII. Ells estaven discutint sobre la veritat i en un moment en que no sabien per on tirar llançaren els llibres al foc i digueren que el llibre que sobrevivia al foc seria qui portara la veritat de Deu.

El llibre que trionfa és le de S. Domenec, els dels altres són els que es cremen perquè no són verídics, aquí el

foc es purificador.

El que no es crema és la paraula de Deu. Açò ho diu un biògraf, o siga, que es una fabula.

El foc al s.XII–XIII s'utilitzava com a purificador i per a recerca de la veritat, també ho fan així per als duels i guerres (lluïtaven dos i un moria i l'altre no, per tant perdia perquè no estava emparat per Deu). Això, es dona en societats on la veritat es una veritat imposada, hi ha un conflicte de forces, no hi ha una veritat plural i democràtica, fruit de les societats més civilitzades i culturitzades.

Les raons per les quals s'ha cremat els llibres es poden resumir en 3:

- Per liquidar la memòria, acabar amb la història o el passat. I això, es fa perquè si destrueixen el passat podrien imposar un futur amb la tranquil·litat de que qualsevol vilesa es mantindrà en la impugnat. Açò es dut a terme per tots els règims totalitaris.
- Es liquiden els llibres per a higienitzar (netejar) la societat, perquè els llibres transmeten les infeccions, són com la pesta, aleshores forma de evitar això cremar-los. (Això és el que es feia a la Inquisició).

Perquè el llibre es un instrument que transmet idees i no totes són vàlides perquè hi ha que no ens interessen a nosaltres , als benestants i poderosos.

- També ha estat una manera d'acabar amb la individualitat, aquell que atente contra els llibres al capdavant el que vol és acabar amb la individualitat, vol acabar amb l'autor. Per exemple, seria el cas de Salman Rushdie. Perquè l'escriure continue seguint una realitat compromesa, un compromís social.

1

1